

10. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В. Інформатика. 5-6 клас. URL: <https://sites.google.com/pu.org.ua/allinf> (дата звернення: 07.06.2024).

11. Козак Л., Ворожбит А. Інформатика 5-6 клас. Київ : Літера ЛТД, 2022.

12. Відділ математичної та інформатичної освіти Інституту педагогіки НАПН України: Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/tag/podolannya-osvitnih-probiliv/> (дата звернення: 14.06.2024).

Харитон М.В.,

методист науково-методичного центру
предметів природничо-математичної
та інформаційно-технологічної галузей
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ, ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА КРЕСЛЕННЯ У 2024/2025 Н.Р.

Технологічна освітня галузь є інструментом формування у здобувачів освіти технологічної грамотності, критичного мислення, ключових компетентностей, необхідних для переходу до нових пріоритетів, науково-технологічного розвитку нашої країни. Освітній процес спрямований на виконання Державного стандарту базової середньої освіти в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» і Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема й організацією роботи щодо подолання освітніх втрат із застосуванням діагностувальних методик їхнього виявлення [1; 4; 5].

Предмет «Технології» у 5-6-х класах викладається за Типовою освітньою програмою для 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти, затвердженою наказом МОН України від 19.02.2021 №235 [11].

На основі Державного стандарту та Типової освітньої програми розроблено модельні навчальні програми для базового навчального предмета «Технології. 5-6 класи», які мають гриф Міністерства освіти і науки України, (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795) та розміщені на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України:

1. Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Кільдеров Д.Е., Мачача Т.С., Юрженко В.В., Луп'як Д.М.)

2. Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Терещук А.І., Абрамова О.В., Гащак В.М., Павич Н.М.);

3. Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Туташинський В.І.);

4. Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.) [13].

Модельні навчальні програми «Технології. 5-6 класи» відрізняються одна від одної, і вчитель має це враховувати під час її вибору. У всіх програмах не передбачений розподіл навчальних годин для вивчення кожної окремої теми, а тому вчителі, маючи академічну свободу, розподіляють їх на власний розсуд. Під час розроблення календарно-тематичного плану вчителі, враховуючи умови роботи, моделюють освітній процес: конкретизують і перетворюють модельну програму відповідно до актуальних потреб і матеріально-технічних ресурсів закладу освіти, інтересів, можливостей і здібностей учнів.

На вивчення предмета рекомендовано 2 години на тиждень, мінімально допустима кількість – 1 година та максимально допустима кількість – 3 години на тиждень.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093 [9]. У цих рекомендаціях окреслено підходи до оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 [1], а також визначено, що результати

навчання – це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація.

Особлива роль відводиться формувальному оцінюванню, бо воно слугує для визначення динаміки розвитку окремого учня/учениці і класу загалом та адаптування навчального процесу до їхніх потреб.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягли учні.

Загальні критерії оцінювання визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою для критеріїв оцінювання за освітніми галузями [9].

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові. Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі.

За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання.

Державним стандартом передбачено **опанування базових знань** з технологічної освітньої галузі за такими напрямками: проектування, основи графічної грамотності, технології виготовлення виробу, оцінювання і презентація результатів, декоративно-ужиткове мистецтво, сучасна техніка і технології, самоздатність у побуті [1].

Учитель самостійно визначає шлях досягнення результатів відповідно до матеріально-технічного забезпечення навчальної майстерні, інтересів і здібностей учнів, власної професійної майстерності.

Згідно з державними вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки здобувачів освіти створені **змістовні лінії**: людина в

технічному середовищі; технологічна діяльність людини; соціально-професійне орієнтування людини на ринку праці; графічна культура людини; людина й інформаційна діяльність, проєктна діяльність людини у сфері матеріальної культури – окреслення можливості проєктування та конструювання матеріальних продуктів за законами дизайну в сучасному техногенному середовищі [1].

Незмінними залишаються вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів. У технологічній освітній галузі їх визначено в Додатку 12 до Державного стандарту. Вони передбачають, що учень:

- формулює ідею та втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності;
- творчо застосовує традиційні і сучасні технології;
- ефективно використовує техніку, технології та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу;
- турбується про власний побут, задоволення власних потреб та потреб інших осіб [1].

Саме так відбуватиметься реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.

У 7 класі технологічна освітня галузь реалізована через предмет «Технології». Організація освітньої діяльності у 7 класах закладів загальної середньої освіти здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898 [4; 5; 7; 1].

Загальний обсяг річного навчального навантаження для технологічної галузі в освітній програмі закладу освіти встановлюють у межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників. На вивчення предмета «Технології» у 7-х класах рекомендована та мінімальна

кількість часу становить 1 годину на тиждень, максимально допустима кількість – 2 години на тиждень.

Навчання учнів технологій у **7-х класах** відбувається за модельними навчальними програмами, у змісті яких реалізуються концептуальні засади Державного стандарту базової середньої освіти, які вже отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки України та Інституту модернізації змісту освіти:

1. Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (автор Мачача Т.С.), наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 №883.

2. Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (автор Туташинський В.І.), наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 №883.

3. Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гащак В.М.), наказ Міністерства освіти і науки України від 27.12.2023 №1575.

4. Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авторки Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.), наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 №1001 [13; 6].

Автономія вчителя має бути забезпечена академічною свободою, яка включає свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель самостійно вибудовує послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. Учитель може впродовж навчального року вносити зміни в календарно-тематичне планування відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем і змістових модулів [8].

Вивчення предмета «Трудове навчання» для 8-9-х класів здійснюється за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН України від 07.06.2017 №804 [12; 15].

На вивчення предмета «Трудове навчання» у 8-9-х класах відводиться по 1 години на тиждень. Кількість годин може збільшуватися за рахунок годин варіативної складової навчальних планів, передбачених на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. За рахунок таких годин можливе й упровадження курсів за вибором технологічного спрямування.

Формування змісту технологічної діяльності здобувачів на уроках трудового навчання здійснюється на основі **об'єктів проєктування**, а не опануванні окремих виробничих чи інших технологій. Перелік об'єктів проєктування й технологічної діяльності учнів є орієнтовним та може бути доповнений виробами відповідно до наявної матеріально-технічної бази, доступних ресурсів, матеріалів та особистих вподобань учнів.

Очікувані результати мають бути досягнуті на кінець навчального року, тому вчитель може планувати поетапне їхнє досягнення під час виконання окремих проєктів. Орієнтовний перелік об'єктів проєктно-технологічної діяльності учнів – це навчальні та творчі проєкти учнів, які можна виконувати за допомогою будь-якої технології з представлених у змісті програми, із відповідним добором конструкційних матеріалів, плануванням робіт, необхідних для створення виробу від творчого задуму до його практичної реалізації.

Результатом проєктно-технологічної діяльності учнів має бути **проєкт** (спроєктований і виготовлений виріб чи надана послуга):

Розділ 1. Основи проєктування, матеріалознавства та технології обробки (основні проєкти): у 8 класі – 4-6 проєктів, 9 клас – 2 проєкти.

Розділ 2. Технологія побутової діяльності та самообслуговування (мініпроєкти): у 8 класі – 2 проєкти, 9 клас 1 – проєкт.

Учитель під час планування освітнього процесу самостійно планує необхідну кількість навчальних годин, необхідних учням для реалізації проєктів та засвоєння відповідних процесів з технології обробки матеріалів тощо.

Варто враховувати, що важливою складовою виконання учнівських проєктів є їхній публічний захист, на якому учні доносять інформацію про свою роботу (формування ідеї, процес виготовлення, апробація, удосконалення, важливість роботи, подальше застосування тощо) доступними для них засобами (презентація, графічні зображення, усне пояснення тощо).

За умов дистанційного або змішаного навчання головним критерієм добору навчального матеріалу для досягнення очікуваних результатів

навчання технологічної освітньої галузі є збереження здоров'я й безпеки всіх учасників освітнього процесу. Для збереження психічного й фізичного здоров'я учнів доцільними є творчі завдання з проєктування й виготовлення корисних і естетичних виробів, кулінарії, організації побуту (прибирання приміщень, догляд за особистими речами, кімнатними рослинами й тваринами, прибудинковою територією тощо). Учні повинні чітко розуміти для чого і для кого вони створюють освітні продукти.

Необхідно пам'ятати про соціалізацію: спрямовувати учнів на створення освітніх продуктів, які об'єднують, передбачають партнерську взаємодію, спілкування, взаємодопомогу, турботу про близьких. Це можуть бути спільні проєкти, благодійні ярмарки, челенджі тощо.

Для успішного самостійного опанування учнями технологічних операцій в індивідуальному темпі вчителю необхідно забезпечити їх якісним навчальним контентом: відеоматеріалами, інструкціями, технологічними картками або індивідуальними консультаціями.

Під час складання власних календарно-тематичних планів вчителю необхідно врахувати різні форми навчання: очне, змішане, дистанційне.

У 10-11-х класах Типовими освітніми програмами навчальний предмет «Технології» віднесено до вибірково-обов'язкових. Навчання здійснюється за програмою, затвердженою наказом МОН від 23.10.2017 №1407 [20].

Навчальна програма «Технології» (*рівень стандарту*) має модульну структуру і складається з десяти обов'язково-вибіркових навчальних модулів: «Дизайн предметів інтер'єру», «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», «Дизайн сучасного одягу», «Краса та здоров'я», «Кулінарія», «Ландшафтний дизайн», «Основи підприємницької діяльності», «Основи автоматики і робототехніки», «Комп'ютерне проєктування», «Креслення».

На освоєння предмета заплановано 105 годин – 3 години на тиждень за два роки. Учні спільно з учителем обирають лише три модулі для вивчення впродовж навчального року (двох).

Можливі такі варіанти розподілу годин в 10-11 класах відповідно: 105+0; 0+105; 70+35; 35+70.

Навчальний модуль за своїм змістовим наповненням є логічно завершеним навчальним (творчим) **проєктом**, який учні виконують колективно або за іншою формою, визначеною учителем. Кількість годин на вивчення кожного з трьох обраних модулів учитель визначає

самостійно з урахуванням особливостей проєктної діяльності учнів, матеріальних можливостей школи тощо.

Вивчення технологій в 10-11 класи *на профільному рівні* здійснюється за однією з профільних програм, що розміщені на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України, чи за програмами професійного навчання, затвердженими наказом МОН від 23.09.2010 №904 з використанням (за потреби) часу навчальної практики у 10 класі (6 годин на вивчення предмета) [10; 14; 19].

Здійснення професійно-технічного навчання в закладах загальної середньої освіти та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах (міжшкільних ресурсних центрах) можливе і за іншими професіями за умови дотримання вимог Державних стандартів професійно-технічної освіти.

У разі, коли кількість годин на опанування професії менша від передбаченої навчальними планами, рекомендуємо запроваджувати профільні курси та курси за вибором профорієнтаційного спрямування, які мають відповідний гриф МОН. Змістове наповнення технологічного профілю також може складатися з декількох курсів за вибором «Професійні проби». Такі курси освоюються учнями послідовно, а їхні програми повинні мати відповідний гриф МОН. Курси за вибором «Професійні проби» можуть освоюватися за рахунок варіативної складової навчальних планів учнями, які навчаються за будь-яким профілем.

Вивчення **курсу «Креслення»** можливе в 11 класі технологічного профілю (2 години на тиждень) за навчальною програмою «Креслення. 11 клас» для закладів загальної середньої освіти (лист ІМЗО від 25.09.2018 №22.1/12-Г-906).

У 8-11 класах креслення може вивчатися як курс за вибором за навчальною програмою «Креслення» для закладів загальної середньої освіти (лист ІМЗО від 08.11.2019 №22.1/12-Г-10550), а за наявної технічної можливості – за програмою курсу за вибором «Професійні проби» для учнів 8-11 класів «Технічне креслення на базі комп'ютерних програм» (лист ІМЗО від 09.06.2020 №22.1/12-Г-346).

Вивчення предмета в 7-8-х класах спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням предметів технічного (інженерного) циклу здійснюється за навчальною програмою «Креслення. 7-8 класи» (лист ІМЗО від 25.09.2018 №22.1/12-Г-904).

Вивчення предметів «Технології», «Трудове навчання» рекомендовано здійснювати в навчальних майстернях. Поділ класів при вивченні навчального предмета «Трудове навчання» на групи технічних і обслуговуючих видів праці відбувається за бажанням учнів та здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом МОН від 20.02.2002 №128: за наявності в класі більше, ніж 27 учнів, для міських шкіл та більше, ніж 25, – для сільських [16].

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 16.09.2022 №1/10848-22 «Щодо поділу на групи при вивченні навчального предмета «Технології» у 5 та 10-11 класах закладів загальної середньої освіти» навчальний предмет «Технології» є сучасною назвою предмета «Трудове навчання», тому Міністерство освіти і науки України рекомендує всі нормативні документи щодо врегулювання питань освітньої діяльності з предмета «Трудове навчання» застосовувати і до предмета «Технології», зокрема і норму щодо поділу класів на групи, передбачену наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128 [16].

У третьому розділі санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 25 вересня 2020 року №2205, зазначено, що «приміщення навчальних майстерень повинні бути розраховані на 13-15 робочих місць, оснащені відповідним обладнанням, необхідним для використання технологій, передбачених навчальними програмами з трудового навчання, у тому числі холодильним, з урахуванням зросту учнів. Робочі місця повинні забезпечувати зручну робочу позу учнів та відповідати вимогам безпеки життєдіяльності». Санітарний регламент розміщено на офіційному вебсайті Верховної Ради України [17].

Якщо кількість учнів у класі не дає змоги здійснити поділ на групи, можна скористатись іншими варіантами формування груп: з паралельних чи наступних класів; поділ на групи за рахунок варіативної складової навчального плану. Також згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при наповнюваності, меншій від нормативної, за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

Під час роботи в навчальній майстерні на кожному уроці потрібно звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних

прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Освіта в Україні під час війни проти росії зазнала великих втрат, і значний час уроки проводилися дистанційно та за змішаною формою в умовах, у яких учні не мали можливості використовувати необхідні знаряддя праці й засвоїти необхідні практичні вміння та навички. У результаті цього виникли **освітні втрати** – неможливість за нинішніх умов досягти очікуваних результатів навчання, визначених державними освітніми стандартами та навчальними програмами, а також **освітні розриви** – прогалини в знаннях, недостатньо сформовані способи діяльності, відставання в засвоєнні навчальних програм, що створюють серед учнів нерівність у доступі до якісної освіти та ускладнюють процес подальшого навчання.

З метою виявлення стану засвоєння здобувачами освіти чинних навчальних програм необхідно провести моніторинг їхніх навчальних досягнень з технологічної освіти з нового навчального року [18]. Предметом моніторингу має стати насамперед ядро знань Державного стандарту базової середньої освіти та способи проектно-технологічної діяльності.

Фундаментальними об'єктами навчального предмета «Технології», за яким здійснюється модульне структурування його складових, є способи проектно-технологічної діяльності та основи матеріалознавства, техніки і технологій. Відповідно до ядра знань технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти можна укласти систему тестових завдань для проведення моніторингу рівня навчальних досягнень учнів.

У процесі здобуття технологічної освіти учні вже мають досвід і можуть залучатися до волонтерської діяльності, проєктування виробів для ЗСУ та виготовлення виробів для поліпшення добробуту в умовах війни.

У 2023-2024 роках проведення конкурсів підручників для 5-6 та 7 класів з навчального предмета «Технології» відновлено, що має сприяти засвоєнню ядра знань, визначеного Державним стандартом базової середньої освіти, скоротити освітні розриви в технологічній освітній галузі та забезпечити доступність здобувачам освіти до необхідного навчального контенту в разі забезпечення фінансування підручників з державного бюджету чи інших джерел [2; 3].

Список використаних джерел та літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
2. Електронні версії підручників для учнів 1-11 класів (2024-2025 н.р.). URL: <https://www.schoollife.org.ua/elektronni-versiyi-pidruchnyiv-dlya-uchniv-1-11-h-klasiv-2024-2025-n-r/> (дата звернення: 20.06.2024).
3. Електронні версії підручників. Сайт Інституту модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua> (дата звернення: 20.06.2024).
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII зі змінами 23.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 №463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
6. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/> (дата звернення: 20.06.2024).
7. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
8. Методичні рекомендації МОН України для пілотних закладів загальної середньої освіти. Лист МОН України від 11.08.2023 №1/11938-23 щодо особливостей організації освітнього процесу у 7-9-х класах в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». URL: <https://znayshov.com/News/Details/metodychni-rekomendatsii-mon-ukrainy-dlia-pilotnykh-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 20.06.2024).
9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» від 2 серпня 2024 р. №1093. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення: 03.08.2024).

10. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типових навчальних планів та Типових програм професійно-технічного навчання для учнів загальноосвітніх навчальних закладів» від 23.09.2010 №904. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/15048_15048 (дата звернення: 20.06.2024).

11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти» від 19.02.2021 №235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 20.06.2024).

12. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» від 07.06.2017 №804. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0804729-17#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

13. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Модельні навчальні програми для 5-9 класів НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 20.06.2024).

14. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Навчальні програми для 10-11 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 20.06.2024).

15. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Навчальні програми для 5-9 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> (дата звернення: 20.06.2024).

16. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо поділу на групи при вивченні навчального предмета «Технології» у 5 та 10-11 класах закладів загальної середньої освіти» від 16.09.2022 №1/10848-22. URL: <https://virtualna-majsterna2.webnode.com.ua/l/list-mon-shchodo-podilu-klasu-na-grupi/> (дата звернення: 20.06.2024).

17. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2020 року №2205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

18. Рекомендації МОН з надолуження освітніх втрат. URL: https://osvita.ua/school/89689/?fbclid=IwAR3GebFilR8S2QMmbERtvtwL3tqOwwj-LxYfxnnpnJ9Gai8X_NFNscFT6-o (дата звернення: 20.06.2024).

19. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня, наказ МОН від 20.04.2018 №408. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-iii-stupenya-408> (дата звернення: 20.06.2024).

20. Типова освітня програма навчального предмета «Технології» (10-11 класи), затверджена наказом МОН від 23.10.2017 №1407. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/typovi-programu-2-11/Typova.osv.prohr.ZZSO-III.stupenya.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).

Руснак О.Я.,
завідувач науково-методичного центру
виховної роботи та культури здоров'я
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ» ТА ПРЕДМЕТА
«ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я» У 2024/2025 Н.Р.**

У 2024/2025 навчальному році в закладах загальної середньої освіти продовжується вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для учнів 5-6 класів та розпочинається навчання для учнів 7 класів за модельними навчальними програмами, у змісті яких реалізуються концептуальні засади нового Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 [1].

Програми створено відповідно до переліку модельних навчальних програм для 5-9 класів загальної середньої освіти, визначених у Типовій освітній програмі для базової школи. Наразі створено 5 модельних навчальних програм інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та